

KLAGANDE

██████████ ██████████

God man: ██████████

██████████

██████████

MOTPART

Socialnämnden i Skellefteå kommun

931 85 Skellefteå

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Umeås dom den 19 september 2017 i mål nr 2196-16,
se bilaga A

SAKEN

Bostad med särskild service

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

██████████ yrkar att hon ska få behålla insatsen bostad med särskild service enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Till stöd för sin talan anför hon i huvudsak följande. Hon har ett stort behov av trygghet. Om nuvarande insatser tas ifrån henne raderas den självständighet som hon har byggt upp. Hon blir lätt ängslig och orolig och behöver tryggheten att veta att det finns personal i närheten. Det är lätt att överskatta hennes förmågor och tro att hon klarar mer än vad hon gör. Hon åberopar en skrivelse från personal på boendet av vilken bl.a. framgår att hon har behov av stöd vid utförande av vissa hushållssysslor.

Socialnämnden i Skellefteå kommun anser att överklagandet ska avslås och anför i huvudsak följande. Av utredningen framgår att ██████████ ██████████ har utvecklats sedan 2006 då beslutet att bevilja henne boende med särskild service fattades. Från att ha haft en väldigt begränsad initiativförmåga och ett omfattande behov av vägledning har hon utvecklats till att vara självgående i avgörande delar av vardagens aktiviteter. Genom den självständigheten visar hon i dag god initiativförmåga och hennes behov av handledning är ringa. Hon har inte några regelbundet inplanerade insatser i bostaden och träffar personalen två till tre gånger i veckan. Vidare sköter hon handlingslista, matinköp, matlagning, städning, tvätt, disk och förflyttningar på egen hand. Utöver detta sköter hon även sin personliga hygien på egen hand utan stöd och påminnelser.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Tillämpliga bestämmelser och förarbetsuttalanden framgår av förvaltningsrättens dom.

Kammarrätten instämmer i förvaltningsrättens bedömning att [REDACTED] [REDACTED] hjälpbehov har förändrats sedan hon beviljades bostad med särskild service och att det är fråga om sådana väsentligt ändrade förhållanden att nämnden har haft rätt att ompröva det tidigare beslutet. Kammarrätten finner vidare i likhet med förvaltningsrätten att utredningen inte ger stöd för att [REDACTED] har ett så omfattande behov av vård och service att hon är i behov av bostad med särskild service för att tillförsäkras goda levnadsvillkor. Nämnden har därmed haft fog för sitt beslut. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Mats Törnered
kammarrättslagman
ordförande

Eva Danell Forsberg
kammarrättsråd
referent

Sofia Hagström
tf. kammarrättsassessor

Irina Hedborg
föredragande jurist

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UMEÅ**

DOM
2017-09-19
Meddelad i Umeå

Mål nr
2196-16

KLAGANDE

[REDACTED], [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

God man: [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

MOTPART

Socialnämnden i Skellefteå kommun
931 85 Skellefteå

ÖVERKLAGAT BESLUT

Socialnämnden i Skellefteå kommuns beslut den 11 november 2016

SAKEN

Insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Förvaltningsrättens beslut om inhibition den 13 december 2016 upphör därmed att gälla.

Dok.Id 72393

Postadress
Box 193
901 05 Umeå

Besöksadress
Nygatan 45
(Tingshuset)

Telefon
090-17 74 00
E-post: forvaltningsratteniumea@dom.se
www.forvaltningsratteniumea.domstol.se

Telefax
090-13 75 88

Expeditionstid
måndag–fredag
08:00–12:00
13:00–16:00

BAKGRUND

██████████ tillhör personkretsen i LSS och har, enligt 7 § LSS, vid behov rätt till insatser för stöd och service. Hon är sedan 2006 beviljad insatsen bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § 9 LSS. Insatsen verkställs i form av servicebostad. Med anledning av vad som beskrivs som väsentligen ändrade förhållanden inledde socialnämnden i Skellefteå kommun en omprövning av tidigare beslut. Den 11 november 2016 beslutade nämnden att avsluta insatsen med motiveringen att ██████████ inte har behov av insatsen då det framkommit att hon under en längre tid inte nyttjat det stöd som insatsen innebär.

YRKANDEN M.M.

██████████ yrkar att hon får behålla insatsen bostad med särskild service då hon känner sig trygg och mår bra med nuvarande insatser. Hon uppger att hon är i behov av särskilt stöd, hjälp och stimulans och hänvisar till läkarintyg som finns i nämndens utredning.

Socialnämnden anser att överklagandet ska avslås och anför bl.a. följande. De förhållanden som låg till grund för beslut om bostad med särskild service har väsentligen förändrats och ██████████ kan i dagsläget inte anses ha behov av insatsen. Det läkarintyg som ██████████ hänvisar till redogör för diagnos men bortsett från ██████████ egen beskrivning innehåller intyget inte någon information om behovet av stöd i vardagen. ██████████ har behov av personalstöd men varken utredning eller överklagan styrker ett behov av att kunna tillgå ett nära personalstöd under större delen av dygnet. ██████████ kan i dagsläget inte anses ha behov av ett så omfattande stöd som insatsen innebär och föreslås ansöka om stöd i ordinärt boende enligt socialtjänstlagen (2001:453).

RÄTTSLIGA UTGÅNGSPUNKTER

Enligt 7 § LSS har de som tillhör lagens personkrets rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 § LSS om de behöver sådan hjälp i sin dagliga livsföring och om behovet inte tillgodoses på annat sätt. Den enskilde ska genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor. En av insatserna för särskilt stöd och service är enligt 9 § 9 samma lag bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna.

I lagens förarbeten (prop. 1992/93:159 s. 179 f) beskrivs att insatsen kan utformas på olika sätt men att tre huvudformer kan utskiljas. Det kan vara fråga om särskilt anpassad bostad, servicebostad eller gruppbofastad. Med servicebostad avses en fullvärdig bostad med god tillgänglighet där omfattande vård och service kan ges dygnet runt. Bostaden upplåts på sedvanligt sätt. Det ska finnas visst fast basstöd genom anställd personal för anläggningen samt gemensamma utrymmen för service och gemenskap.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Vad förvaltningsrätten ska pröva

██████████ har sedan tidigare ett beslut om bostad med särskild service. Beslutet fattades efter förvaltningsrätten i dom den 24 april 2006 (i mål nr 1907-05) biföll hennes överklagan. Beslutet gäller tillsvidare med förbehåll om att beslutet kan omprövas om väsentligt ändrade förhållanden uppstår. Om det finns ett sådant ändrings- eller återkallelseförbehåll kan ett gynnande förvaltningsbeslut omprövas till den enskildes nackdel (se t.ex. prop. 1985/86:80 s. 39 och RÅ 2000 ref. 16). Högsta förvaltningsdomstolen har i avgörandet RÅ 2000 ref. 16 uttalat att när en enskild har beviljats fortlöpande bistånd utan någon angiven tidsbegränsning kan detta beslut omprövas om det finns starka skäl för omprövning, t.ex. om biståndsbehovet väsentligt förändrats. Frågan i målet är därmed om förhållandena väsentligen ändrats på så sätt att nämnden haft rätt att ompröva beslutet.

Hjälpbehov vid tid för beslut om bostad med särskild service

Av förvaltningsrättens dom från 2006 och det underlag som låg till grund för denna framgår bl.a. följande. [REDACTED] har en begåvningsmässig funktionsnedsättning och har i ansökan beskrivit att hon behöver hjälp med att planera inköp, göra veckomatsedel, stöd med tvätt och städ samt någon att kontakta vid behov. I yttrande anges att hon behöver hjälp att påminnas om när hon ska städa samt kontinuerlig vägledning under tiden. Utan det stödet vet hon inte när hon ska börja, sluta eller vad hon ska göra under tiden. [REDACTED] beskrivs också ha behov av klara instruktioner och enligt uppgift från praktikplats är hon inte självgående och behöver handledning. I beskrivning från kurator anges att [REDACTED] har svårt att ta initiativ till att göra saker och svårt att se vad som behöver göras. Hon behöver kontinuitet i stödet och att stödet ges av ett begränsat antal personer. I läkarutlåtande anges att [REDACTED] behöver stöd med tekniska saker, pappersärenden samt att hon har bristande minne och förståelseförmåga för många saker.

Aktuellt hjälpbehov

Av genomförandeplan framkommer att [REDACTED] sköter sin hygien självständigt. Hon sköter sysslor såsom disk, matinköp, matlagning, tvätt och städ själv. I utredningen beskrivs vidare att [REDACTED] inte har några insatser regelbundet inplanerade i det egna hemmet och inte längre behov av hjälp att skriva handlingslista. Förflyttningar klarar hon självständigt och tar sig till och från arbetet. I utredningen uttrycker hon dock att det är en stor trygghet för henne att personalen finns tillgänglig dygnet runt ifall behov skulle uppstå. Det är tydligt att hon vill ha kvar insatsen och att hon vill ha samma personal som hon känner sig trygg med. Hennes mamma beskriver att hon lätt blir ängslig och orolig och behöver tryggheten att veta att det finns personal nära. Gode mannen uppger att det kommer bli tungt för henne om hon inte får behålla sitt nuvarande stöd. Av utredningen framgår vidare att [REDACTED] hör av sig till personal om

hon behöver hjälp, t.ex avboka läkarbesök eller köpa telefon. Hon brukar också skicka sms till personalen om hon ska göra något som innebär att hon kommer hem sent samt när hon är hemma igen. Personalen träffar hon 2 – 3 gånger per vecka. På måndagar kommer hon förbi gemensamhetslokalen för en pratstund, oftare lätta samtalsämnen. Hon deltar oftast i gemensamma sociala aktiviteter som erbjuds genom servicebostaden och vill gärna behålla möjligheten att delta de aktiviteter som erbjuds. I utredningen uppger [REDACTED] att hon umgås med vänner utanför de gemensamma aktiviteterna och att hon även gör aktiviteter på egen hand.

Förvaltningsrättens bedömning

Förvaltningsrätten konstaterar att [REDACTED] har samma funktionsnedsättning som när beslutet fattades och att hon fortsatt har behov av att kunna kontakta personal för att känna sig trygg. Hon har dock blivit mer självständig i flera moment och behöver varken stöd, vägledning eller motivationsinsatser för att sköta disk, städ, tvätt, handling och matlagning. Det står klart att [REDACTED] hjälpbehov och behov av insats har förändrats. Enligt förvaltningsrättens mening får detta anses vara en sådan väsentlig förändring av förhållandena som innebär att nämnden haft rätt att ompröva sitt beslut. Förvaltningsrätten måste därmed ta ställning till om [REDACTED] har behov av insatsen bostad med särskild service för att tillförsäkras goda levnadsvillkor.

Utifrån vad som redogjorts för ovan kan förvaltningsrätten konstatera att [REDACTED] i dagsläget har väldigt begränsad kontakt med personal. Även om hon behöver veta att det finns möjlighet att kontakta personal för att känna trygghet så ger utredningen i målet inte stöd för att hon har ett hjälpbehov som sträcker sig över större delen av dygnet och förvaltningsrätten anser att det inte är visat att [REDACTED] har ett så omfattande behov av service, omvårdnad och tillsyn att hon är i behov av insatsen bostad med särskild service för att tillförsäkras goda levnadsvillkor.

Mot denna bakgrund finner förvaltningsrätten att socialnämnden haft fog för sitt beslut. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1C)

Lena Bergsdorf

I avgörandet, som är enhälligt, har rådmannen Lena Bergsdorf samt nämndemännen Eva Enqvist, Veronika Håkansson och Kjell Norén deltagit. Målet har föredragits av Ellen Norin.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Sundsvall.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nå för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.